

KOLD KRIG I HØJESTERET

René Offersen

KOLD KRIG I HØJESTERET

*Om Jørgen Dragsdahl,
Bent Jensen og KGB*

FORLAGET VANDKUNSTEN 2017

Indhold

- Forord** 9
- I Flere poler** 13
- Den første kontakt 13
 - De første overvejelser 14
 - Jørgen Dragsdahl med mellemrum 19
- 2 Påvirkningsagent?** 25
- Jørgen Dragsdahls kilder var amerikanske 25
 - PET's syn på journalistikken 30
 - Bent Jensens eksempler i Jyllands-Posten 33
 - Jørgen Dragsdahl og ambassaden 38
 - Hvilken indflydelse havde Jørgen Dragsdahl? 41
 - Hvad gør agenter til agenter? 43
- 3 KGB-agent i medierne** 49
- Velkommen på forsiden 49
 - Hvad påstod Bent Jensen? 49
 - På tilbagetog 54
 - Beskyldningerne underbygges 56
 - Desinformation 58
- 4 Roden til beskyldningerne** 61
- Bent Jensen i arkiverne 61
 - DIIS og PET-kommissionen 64
 - Dobbeltagenten Gordijevskij 67
 - PET opgav KGB-agentmistanken 68

- 5 **Retsmaskineriet sættes i gang** 71
 Injuriesagen indledes 71
 Retten i Svendborgs og Østre Landsrets
 domme 73
 Borgernes retssikkerhed 77
 Anken til Højesteret 81
 Advokat Henrik Holm-Nielsen 87
- 6 **Sagens oplysning** 93
 Oplysninger fra PET's arkiver 93
 Telefonaflytninger 95
 Oplysninger på vildveje 97
 Højesterets andet editionspålæg 100
 Kontradiktionsprincippet 101
- 7 **Første møde i højesteret** 103
 Subsidiær afhøring 103
 Vidneafhøringer 107
 Havde PET et institutionelt agentbegreb? 109
- 8 **Hovedforhandlingen** 115
 Fuldt hus i Højesteret 115
 Rettelsesbladet 119
 Procedureindlægget 122
 Mediedækningen betyder noget 123
 Til bal hos venstrefløjen 127
- 9 **Dommedag** 131
 Thi kendes for ret! 131
 Kampagnen mod Dragsdahl fortsatte 135
 Villaume 142
 I krig og kærlighed 143
 Politikens efterår 144
 Hvad folk tænker og siger 147
 Klienterne er nøgterne 150

- I 0 Fortolkningen af dommen** 153
- Højesteretsdommens betydning 153
 - Menneskeretten 154
 - Udsagn om KGB-agentvirksomhed 158
 - Justitsmord mod Arne Herløv Petersen? 162
 - Udsagn om konspirative møder 165
 - Udsagn om desinformation 167
 - Menneskerettighedsdomstolen 170
- I 1 Mere om due diligence** 173
- Bonus pater-historiker 173
 - Jørgen Dragsdahls journalistiske produktion 174
 - Ekstra Bladets og andre mediers artikler
i 1992 175
 - Indberetninger om agenthvervning var
misvisende 177
 - Mitrokhin-arkivet 182
 - Jørgen Dragsdahl var end ikke sigtet 182
 - Uvidenskabeligt sprog og afvigende syn 183
- I 2 Større skader end injurierne** 187
- Krænkelser af retsfølelsen 187
 - Krænkelser af Jørgen Dragsdahl 189
 - Krænkelser af videnskaben 193

Bilag 197

Forord

Der er alt for mange, der tror, at Højesteret ved sin dom af 3. juni 2015 sagde, at professor Bent Jensen næsten havde ret i sine beskyldninger mod journalist Jørgen Dragsdahl om KGB-agentvirksomhed. Det gjorde Højesteret ikke. Tvivlen i Højesteret angik, hvor vidtgående Bent Jensen som forsker kunne misbruge sin vide ytringsfrihed, uden at det blev strafbart. Som følge af deres strafbarhed er injurierne som det juridisk alvorligste kommet til at overskygge Bent Jensens andre krænkelse af Jørgen Dragsdahl.

I kølvandet på Højesterets dom fulgte læk af dokumenter og en desinformationskampagne mod Jørgen Dragsdahl, først i aviserne og senere med bogen *Fordømt*, der blev udgivet i 2016 med Bent Jensen som redaktør.

Bent Jensen og hans støtter har efter Højesterets dom offentligt påberåbt sig løsrevne dokumenter, hvori medarbejdere fra Politiets Efterretningstjeneste under efterforskningen af Jørgen Dragsdahl har gjort bemærkninger, der passer ind i Bent Jensens kram. Bortset fra, at Højesteret og PET-kommissionen har gjort op med det, så er det en af forklaringerne på, at Bent Jensen begik de fejl, som han gjorde. Som jeg sagde det i Højesteret, kravlede Bent Jensen ind i en osteklokke med papirer fra den for ham søde tid, nemlig tiden hvor Jørgen Dragsdahl var under mistanke for overtrædelse af Straffeloven. Efterforskningen sluttede uden hverken sigtelse eller tiltale, da PET-chef Henning Fode i 1985 sagde stop.

Fordømt indeholder med en karikaturtegning af Jørgen Dragsdahl fra Jyllands-Posten på omslaget bl.a. indlæg af advokat Karoly Németh fra s. 166-294 med hans sammenfattende argumentation til Højesteret i form af en udførlig be-

skrivelse af Bent Jensens syn på sagens faktum og retlige argumenter. Da Bent Jensen var blevet frikendt i landsretten, blev Karoly Némeths procedure udgivet i bogform. Efter byrettens dom udgav professor Ole Hasselbalch bogen *Dragsdahl-sagen* på Trykkefrihedsselskabets forlag. Ole Hasselbalch var skyggeadvokat for Bent Jensen i landsretten og Højesteret.

Det er i sig selv besynderligt, at en person, straffet af Højesteret efter Straffeloven for groft at misbruge sin vidtgående ytringsfrihed, insisterer på at opretholde og udbrede sine injurier og tilmed får hjælp og plads stillet til rådighed i det offentlige rum.

Koldkrigs-sagen var usædvanlig på mange måder. Bent Jensen blev af statsmagten udstyret med omfattende ressourcer til sit felttog. For at takkes Dansk Folkeparti fik han med statsminister Anders Fogh Rasmussens velsignelse adgang til PET's arkiver, og alene gennem bevillingen til et Koldkrigscenter fik han 10 mio. kr. til sit projekt, der mandede ud i tobindsværket *Ulve, får og vogtere*, der blev publiceret i Bent Jensens navn. I bogen gentog han usande æreskrænkelser om Jørgen Dragsdahl, der forinden var underkendt af både Retten i Svendborg og Østre Landsret.

Dem, der i 1980'erne bakkede op om USA og NATO's dobbeltbeslutning, har fået ret af historien. Dog næppe helt så meget ret, som vi bilder os ind.

Jeg har stadig samme positive syn på USA og NATO, men jeg ved nu, at Socialdemokratiets og venstrefløjens synspunkter under fodnotepolitikken havde været længe undervejs og havde USA som sin kilde. I bakspejlet virker det så oplagt, at USA ikke talte med én tunge, det var selvfølgelig ikke alle amerikanere, der var enige med Ronald Reagan. USA uden en opposition ville ikke være USA. Det anførte om udviklingen og de internationale rødder gør ikke den socialdemokratiske kursændring i sikkerhedspolitikken rigtigere, men det nedtoner dog skæret af kalkuleret svigt og bedrageri.

Jeg var ikke dengang politisk enig med Jørgen Dragsdahl, og det er jeg heller ikke i dag. Men vi er enige om mange

ting, herunder at en løgn ikke bliver til sandhed af at blive gentaget igen og igen. Behandlingen af Jørgen Dragsdahl strider mod mine værdier, inklusiv min retfærdighedssans.

Denne bog er baseret på de faktiske og retlige synspunkter, som Bent Jensen blev konfronteret med i Højesteret, hvor jeg var advokat for Jørgen Dragsdahl. Bogen er i sin natur et partsindlæg og gør ikke krav på at være den objektive sandhed. De fra sagen refererede synspunkter har dog en sådan fasthed, at jeg som advokat kunne stå inde for dem over for syv højesteretsdommere. Det kræver noget helt andet end at lufte sine meninger i en kronik.

Som sidefortælling har jeg brugt lejligheden til at beskrive det at give møde som advokat i Højesteret. De omtalte retssager er alle offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen.

Godt udbytte har jeg haft af Per Magid med fleres bog: *Højesteret – 350 år* (2011), der kan anbefales til fordybelse om Højesteret og Højesterets virke.

København, den 27. november 2016
René Offerse

Flere poler

Den første kontakt

”*Det er Tyge Trier*”, lød svaret, da jeg den fredag besvarede mobilopkaldet, mens jeg stod i kø i paskontrollen i Gatwick-lufthavnen nær London. Jeg kendte Tyge Trier som en højt respekteret menneskerettighedsadvokat, og periferisk fra Københavns Universitet, hvor vi begge havde undervist i EU-ret tilbage i 1990’erne. Tyge Trier ringede, fordi han hjalp til med at finde en advokat der kunne bistå journalisten Jørgen Dragsdahl i Højesteret. Jørgen Dragsdahl havde netop i Østre Landsret tabt sin injuriersag mod historieprofessor Bent Jensen.

Da Tyge Trier ringede, havde jeg kun overfladisk kendskab til koldkrigs-sagen og troede, at det store spørgsmål i den var, hvorvidt Jørgen Dragsdahl faktisk havde været KGB-agent. Senere fandt jeg ud af, at det var det ikke. Sagen drejede sig i bund og grund om, hvorvidt hensynet til, at Bent Jensen som forsker skulle kunne sige noget æreskrænkende og forkert, skulle vægte tungere end Jørgen Dragsdahls privatliv, bedømt i lyset af hans virke som offentlig samfundsdebattør. Jeg endte faktisk med at lade spørgsmålet, om hvorvidt Jørgen Dragsdahl havde været KGB-agent, være stort set uomtalt i den mundtlige procedure i Højesteret. Som sagen forelå, var der ingen risiko for, at Højesteret skulle finde, at Jørgen Dragsdahl havde været KGB-agent.

Tyge Trier var selv afskåret fra at kunne tage sagen. Han havde hæftet sig ved, at jeg tidligere samme år havde repræsenteret det socialdemokratiske folketingsmedlem John Dyrby Paulsen, der var blevet frifundet under et farverigt injuriersøgsmål, anlagt af advokat Karoly Németh for en general, der

var fløjet i flint på grund af nogle passager i et læserbrev bragt i Korsør Posten. Sagen havde vist dybest set at gøre med, at der dengang herskede en form for tillidskrise mellem dele af Hærens top og Socialdemokratiet. Sagen var karakteristisk for injuriersager på flere måder.

Når man mere end et år efter de påståede æreskrænkende ytringer står i retssalen for at få sagen afgjort juridisk, er ytringerne mere eller mindre glemt, og de virker næsten lige gyldige, når de i et indigneret toneleje genoplives af advokaterne over for retten. For længst afdøde højesteretssagfører O. Bondo Svane sagde engang, at han altid rådede forurettede klienter til at gå på Nationalmuseet og se samlingen af australske boomeranger, før de anlagde injuriersag. Generalen i min sag fik en regning på sagsomkostninger, dårlig omtale i Berlingske under overskriften *Forsvaret fyrede general*, mens den i Ekstra Bladets reportage lød *S-politiker siger, at general er sindssyg*.

De første overvejelser

Jeg kunne med det samme under telefonsamtalen mærke, at jeg var interesseret, men bad alligevel Tyge Trier om fem minutters betænkningstid, hvilket var helt i orden. Det var klart for mig, at der var tale om en stor, kontroversiel sag, hvor advokatarbejdet langt fra kunne forventes honoreret på sædvanlige vilkår.

Som udgangspunkt vil mange advokater slet ikke føre injuriersager for sagsøger, da den slags uoverensstemmelser klares bedre fra en talerstol i et forsamlingshus end i en retssal, men her forholdt det sig anderledes, da sagen efter behandling i byret og landsret kun ville kunne komme for Højesteret, hvis der blev givet tredjeinstansbevilling, hvilket forudsatte, at sagen blev anset for at være af principiel karakter. Ud over at sagen kun ville komme for Højesteret, hvis den var af principiel karakter, havde Jørgen Dragsdahl tungtvejende grunde til at anlægge injuriersag. Det er æreskrænkende for en højt respekteret journalist at blive beskyldt for at have ladet sin

journalistik bestemmes af en anden fjendtlig stats efterretningstjeneste.

Jeg ringede til advokat Georg Lett fra firmaet for at vende fornuften i min begejstring. Georg Lett er ældre end mig og har altid beskæftiget sig med retssagsarbejde på højeste niveau. Ved opkaldet vidste jeg godt, at Georg Lett ville tilskynde mig til at gå videre, for efter mange år sammen vidste jeg, at klassiske advokatdyder sagde, at selvfølgelig skulle jeg det. Det er en klassisk advokatdyd, at også mindre lønsomme principielle sager skal forelægges for domstolene bedst muligt.

Georg Lett var ikke i tvivl, jeg skulle sige ja. Jeg ringede straks tilbage til Tyge Trier og bekræftede min interesse. Lørdag formiddag ringede Søren Møller Christensen, der præsenterede sig som formand for Jørgen Dragsdahls Støtteforening.

Søren Møller Christensen fortalte, at man var i dialog med tre andre advokater. Den ene var en strafferetsadvokat, den anden en retssagsadvokat som jeg selv og den tredje en i medierne højprofileret advokat. Den kendte advokat havde af sig selv ringet til Jørgen Dragsdahl en times tid efter landsrettens dømsafsigtelse og tilbudt sine ydelser, herunder havde han straks tilbudt at udsende en pressemeddelelse om sin overtagelse af opgaven.

Vi talte sammen frem og tilbage en halv times tid. Jeg kunne mærke, at Søren Møller Christensen var positiv, han kendte Georg Lett og advokatfirmaet fra anden sammenhæng, og enden blev en aftale om, at Jørgen Dragsdahl ville ringe senere på dagen. Det blev til en relativ kort samtale med Jørgen Dragsdahl midt på eftermiddagen, afrundet med en aftale om at mødes med ham.

Jeg var i sagens natur ikke i besiddelse af sagens akter, så forberedelsen til mødet med Jørgen Dragsdahl bestod i læsning af byrettens og landsrettens grundige domme (samlet 187 sider) og en rundtur i den mest oplagte retspraksis. Præcedens har stor betydning for sager om ytringsfrihedens grænser.

Mødet tog en halvanden times tid og forløb i det hele taget udmærket. Vi talte overordnet om sagen og vendte det

I National Portrait Gallery i Washington i 2016 foran portrættet af Ronald Reagan, der dukkede op i mange sammenhænge under sagen